

Anna Kijewska

Politechnika Śląska w Gliwicach
Wydział Górnictwa i Geologii
Katedra Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa
anna.kijewska@polsl.pl

Anna Bluszcz

Politechnika Śląska w Gliwicach
Wydział Górnictwa i Geologii
Katedra Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa
anna.bluszcz@polsl.pl

KIERUNKI ZMIAN W SPRAWOZDAWCZOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW GÓRNICZYCH

Streszczenie: W artykule omówiono istotę społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) oraz stopień uczestnictwa w tej idei przedsiębiorstw górniczych. Przedstawiono metody, standardy i wytyczne w zakresie sposobów raportowania CSR, w tym m.in. GRI (*Global Reporting Initiative*). Dokonano oceny zaangażowania polskich spółek górniczych w raportowanie CSR. Analizę przeprowadzono na podstawie publikowanych raportów społecznej odpowiedzialności. Scharakteryzowano RESPECT Index stanowiący indeks spółek giełdowych odpowiedzialnych społecznie. Odniesiono się do najnowszej dyrektywy UE, która wprowadzi wkrótce obowiązek raportowania informacji niefinansowych przez duże przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe: górnictwo, CSR, raporty CSR, RESPECT Index.

Wprowadzenie

Do niedawna wzrost ekonomiczny, z maksymalizacją zysku jako celem, był postrzegany jako główne źródło wszelkiego postępu, zarówno ekonomicznego, jak i możliwości zwiększania dobrobytu społecznego. Jednakże działalność gospodarcza i związany z nią wzrost przynosi nie tylko korzyści, ale niesie za sobą również negatywne skutki w postaci degradacji środowiska naturalnego, skażenia powietrza czy pogorszenia warunków życia niektórych grup społecznych. Teoria interesariuszy mówi, że firma powinna uwzględniać interesy wszystkich zainteresowanych stron działalności firmy, czyli interesariuszy, biorąc pod uwagę ważny aspekt społeczny. Interesariuszami są osoby i grupy społeczne niezbędne do rozwoju i prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa, np. pracownicy, klienci, akcjonariusze, dostawcy, rząd, społeczności lokalne [Freeman, 2010].

Coraz więcej faktów potwierdza, że zarządzanie przedsiębiorstwem przy jednoczesnym pozytywnym oddziaływaniu na społeczeństwo poprzez akcje ekonomiczne, środowiskowe i społeczne przekłada się na poprawę odbioru wizerunku firmy zarówno przez klientów, jak i akcjonariuszy, a w konsekwencji na wzrost jej wartości [Palazzi i Starcher, 1997, rev. 2006; Gherghina i in., 2015]. O takich firmach mówimy, że praktykują społeczną odpowiedzialność (CSR). Za coraz większym zainteresowaniem społeczną odpowiedzialnością idzie potrzeba ujawniania przez przedsiębiorstwa takich prospołecznych działań. Pojawiła się zatem potrzeba uzupełnienia tradycyjnego modelu sprawozdawczości o raporty ze społecznej odpowiedzialności. Tradycyjny model sprawozdawczości (ang. *bottom line*) skoncentrowany jest przede wszystkim na finansowych i historycznych danych. Model sprawozdawczości oparty na trzech wymiarach działalności: społecznej, środowiskowej i finansowej (ang. *triple bottom line*) jest skierowany nie tylko do akcjonariuszy, ale również do szerokiego kręgu interesariuszy [Ballou i in., 2006]. Raporty z CSR stanowią narzędzie służące zmianie wizerunku firmy, inicjują dialog z interesariuszami, służą transparentności i odgrywają istotną rolę w komunikacji i tworzeniu relacji pomiędzy przedsiębiorstwem a interesariuszami.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie rosnącego zainteresowania ujawnianiem informacji o działaniach przedsiębiorstw górniczych w zakresie społecznej odpowiedzialności na tle różnych zasad raportowania CSR w świecie i w Polsce. Powinny one, a w niektórych przypadkach już tak się dzieje, stanowić istotne uzupełnienie tradycyjnej sprawozdawczości finansowej. Analizę przeprowadzono, opierając się na literaturze i publikowanych raportach CSR przedsiębiorstw górniczych.

1. Uwarunkowania zmian w raportowaniu wyników przedsiębiorstw górniczych

Zarządzanie branżą górnictwem w warunkach turbulentnego otoczenia, dynamicznego rozwoju techniki, globalizacji gospodarki i stale rosnącej konkurencji na rynku węgla staje się coraz trudniejsze i bardziej złożone.

Przemysł górniczy jako strategiczny sektor gospodarki w Polsce wywiera znaczący wpływ na szerokie grupy tzw. interesariuszy (*stakeholders*). Każda z tych grup ma zróżnicowane wymagania oraz cele do osiągnięcia, które powinny być ujmowane w strategiach biznesowych górnictwa, aby zachować przyzwolenie społeczne dla prowadzonej działalności. Zrównoważone zarządzanie w górnictwie

jest zatem uwarunkowane respektowaniem interesów wielu grup społecznych. I tak przykładowo konsumenci oczekują od górnictwa proekologicznych produktów, z uwzględnieniem przy ich produkcji rygorystycznych norm środowiskowych, akcjonariusze oczekują trwałej zyskowności i adekwatnych dywidend, lokalne społeczności oczekują minimalizacji negatywnych skutków prowadzonej działalności oraz inwestycji na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców w regionie, instytucje finansujące wymagają zwrotu zaangażowanego kapitału wraz z odsetkami w założonym czasie, budżet państwa wymaga wpływów z podatków i opłat.

Konieczność adaptacji przedsiębiorstw górniczych do zmiennych warunków wynika przede wszystkim z następujących uwarunkowań:

- zmiany oczekiwań społecznych, w tym oczekiwań konsumentów, pracowników, akcjonariuszy, inwestorów, partnerów biznesowych i konkurentów,
- zmiany w otoczeniu instytucjonalnym, technologicznym, kreowania wiedzy,
- zmiany w otoczeniu informacyjnym, w tym medialnym,
- zmiany w krajowym i międzynarodowym otoczeniu prawnym.

Do zyskania przewagi konkurencyjnej nie wystarcza pomnażanie wartości księgowej. Potrzebne są długodystansowe działania na rzecz pracowników i ich rodzin, społeczności lokalnych czy środowiska naturalnego. Te ostatnie mają szczególne znaczenie w branży górniczej, przyczyniają się bowiem do poprawy wizerunku spółek tego sektora.

O takich prospołecznych i proekologicznych działaniach trzeba informować swoich interesariuszy. I firmy coraz częściej nie tylko wpisują takie działania w swoje strategie biznesowe, ale też publikują stosowne sprawozdania.

Funkcjonujący w Polsce model sprawozdań wydaje się na tle przedstawionych aspektów niewystarczający. Spółki górnicze, tak jak i inne spółki, są zobowiązane do publikacji jedynie sprawozdań finansowych i sprawozdania zarządu. Sprawozdania finansowe obejmują bilans, rachunek zysków i strat (rachunek wyników), informację dodatkową, zestawienie zmian w kapitale własnym oraz rachunek przepływów środków pieniężnych [Ustawa o rachunkowości, 2000].

Sprawozdanie z działalności natomiast przedstawia dodatkowe informacje stanowiące kontekst ułatwiający zrozumienie danych zawartych w sprawozdaniu finansowym, a tym samym bardziej wszechstronną ocenę jednostki i jej dokonań oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń. Zgodnie z art. 49 Ustawy o rachunkowości dokument ten powinien zawierać informacje o zdarzeniach istotnie wpływających na działalność jednostki, ważniejszych osiągnięciach w dziedzinie badań i rozwoju, aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej oraz informacje niefinansowe dotyczące zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia [www 4].

2. Raportowanie CSR w świecie i w Polsce

Praktyczną implementacją idei zrównoważonego rozwoju w gospodarce jest koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu (*Corporate Social Responsibility*, CSR) [www 1]. Według Komisji Europejskiej [www 2] to takie prowadzenie komercyjnej działalności gospodarczej, w której dobrowolnie uwzględniane są aspekty etyczne, społeczne i ekologiczne w relacjach z interesariuszami przedsiębiorstwa, a więc klientami, pracownikami, kontrahentami i inwestorami.

Wyrazem prowadzenia biznesu według zasad zgodnych ze społeczną odpowiedzialnością jest publikacja raportów społecznej odpowiedzialności, w których przedsiębiorstwa ujawniają informacje zarówno ekonomiczne, jak również społeczne i środowiskowe.

Raportowanie CSR może być oparte na inicjatywach w tym zakresie, m.in. takich jak: Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju GRI (GRI's Sustainability Reporting Guidelines), United Nations Global Compact (UNGC), UNGP on Business and Human Rights, Wytyczne OECD (OECD Guidelines), ISO 26 000 i Trójstronna Deklaracja zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej (ILO Tripartite Declaration) [www 7].

Global Reporting Initiative (GRI) umożliwia monitorowanie wyników przedsiębiorstw, również górniczych, w trzech wymiarach jednocześnie, tj.: wymiarze ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, a tym samym informowania o nich interesariuszy w sposób wiarygodny i systematyczny [Bluszcz i Kijewska, 2014; Ogrodnik, 2011; Hąbek, 2012, 2014; Konieczna i Kulczycka, 2012; Mossakowska i Wasilewski, 2011].

Raporty CSR opublikowane według wytycznych GRI powinny uwzględniać następujące zagadnienia:

- 1) Wizja i strategia: przedstawienie strategii organizacji składającej sprawozdanie odnośnie do kwestii zrównoważonego rozwoju, w tym oświadczenie kierownictwa.
- 2) Profil: przegląd struktury i działań organizacji składającej sprawozdanie oraz zakres raportu.
- 3) Struktura i systemy zarządzania: opis struktury organizacyjnej, programów działania i systemów zarządzania, w tym dotyczących włączenia interesariuszy w działania firmy.
- 4) Wskaźnik zawartości GRI (*GRI Content Index*): tabela wskazująca, gdzie znajdują się informacje w raporcie organizacji.

- 5) Wskaźniki wyników: ocena wpływu albo oddziaływania organizacji składającej sprawozdanie, obejmująca wskaźniki wyników zintegrowanych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych (tabela 1).

Tabela 1. Główne aspekty raportów CSR według GRI

Kwestie	Aspekty
Ekonomiczne	wyniki ekonomiczne; obecność na rynku oraz pośrednie wpływy ekonomiczne
Środowiskowe	materiały; energia; woda; bioróżnorodność; emisje, ścieki i odpady; produkty i usługi; transport; ogólne wydatki i inwestycje na ochronę środowiska
Społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – praktyki pracy i godne warunki pracy (zatrudnienie; stosunki między pracownikami; higiena pracy; szkolenia i edukacja; różnorodność i równość szans) – prawa człowieka (praktyki inwestycji i zaopatrzenia; dyskryminacja; wolność stowarzyszeń i negocjacji w sprawie zbiorowych układów pracy; praca dzieci; przymus pracy; bezpieczeństwo; prawa rdzennych mieszkańców) – odpowiedzialność wobec społeczeństwa (społeczeństwo; korupcja; polityka publiczna; zachowania konkurencyjne; zgodność) – odpowiedzialność za produkt i usługę (zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów; znakowanie produktów i usług; komunikacja marketingowa; prywatność konsumenta; zgodność)

Źródło: Na podstawie [www 14].

GRI wyodrębniła również wskaźniki dla poszczególnych sektorów: finansowego, energetycznego, logistyki i transportu, jednostek administracji publicznej, turystyki, telekomunikacji, motoryzacji oraz, co ważne, surowców i wydobycia [www 8].

Od końca lat 90. XX w. obserwujemy znaczący wzrost liczby wskaźników (benchmarków), które mają na celu pokazać zaangażowanie spółek w działania CSR. Pionierem jest tu firma Dow Jones, która w 1999 r. rozpoczęła publikację indeksu SI (*Sustainability Index*). Rok później fundusz Calvert rozpoczął publikację indeksu CSR, zaś w 2001 r. pierwszy indeks *FTSE4Good* opublikowała angielska firma FTSE [www 12].

W 2009 r. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie wprowadziła pierwszy w Europie Środkowej i Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych społecznie – RESPECT Index. RESPECT to akronim słów określających filary CSR: *Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency*. Do badania przedsiębiorstw notowanych na GPW w Warszawie przyjęto bowiem taką definicję odpowiedzialności społecznej, zgodnie z którą jest ona strategią zarządzania i koncepcją podejścia do prowadzenia biznesu, a nie narzędziem marketingowym czy PR-owym. RESPECT Index jest z jednej strony wskaźnikiem koniunktury, czyli narzędziem pozwalającym inwestorom realnie oceniać spółki i tworzyć własne portfele inwestycyjne, a z drugiej strony platformą informacyjną dla spółek i inwestorów, którzy uznają za istotne

takie czynniki jak: etyczne prowadzenie biznesu, transparentność w kontaktach z interesariuszami czy dbanie o środowisko [Bluszcz i Kijewska, 2014].

W połowie 2015 r. na liście RESPECT Index znalazły się 24 spółki giełdowe, a wśród nich są także spółki z sektora wydobywczego: KGHM, PGE, LW Bogdanka, JSW S.A. oraz PGNiG.

Większość tworzących go spółek w sposób aktywny i systemowy realizuje dobre praktyki we wszystkich obszarach ESG (*Environmental, Social and Governance*). Przekłada się to zarówno na sposób postrzegania spółek przez ich otoczenie, jak też na poziom ich dojrzałości organizacyjnej – ważnej dla skutecznej realizacji ich strategii biznesowych. Przeprowadzony audyt spółek należących do RESPECT Index wykazał m.in., że [www 6]:

- 94% badanych spółek określiło cele w zakresie ograniczenia lub niezwiększenia stopnia zużycia paliw, energii, surowców i materiałów oraz monitorowało stopień osiągnięcia przyjętych celów; 58% spółek raportuje stopień osiągnięcia ww. celów zarządowi (w 2013 r. – 50%);
- 78% spółek cyklicznie przeprowadza badania satysfakcji wśród pracowników (w 2013 r. – 70%);
- 67% spółek przyjęło wymóg obligatoryjnego umieszczania w umowach z dostawcami standardowych klauzul etycznych, społecznych lub środowiskowych (w 2013 r. – 61%);
- 50% spółek umieszcza w umowach zobowiązania dostawcy do poddania się audytowi pod kątem zgodności z wymogami klauzul środowiskowych, etycznych lub społecznych (w 2013 r. – 35%);
- 79% spółek prowadzi regularny dialog z wybranymi kluczowymi grupami interesariuszy (w 2013 r. – 78%);
- 71% spółek przygotowuje raporty oparte na wytycznych GRI (w 2013 r. – 61%); 42% poddaje ww. raporty niezależnej weryfikacji (w 2013 r. – 26%);
- 50% spółek opracowało strategię odpowiedzialnego biznesu (w 2013 r. – 43%); 38% spółek monitoruje realizację ww. strategii (w 2013 r. – 22%);
- 67% spółek ustanowiło rzecznika ds. etyki lub komisję ds. etyki, których działalność jest raportowana zarządowi (w 2013 r. – 61%);
- 92% spółek posiada politykę i procedury w zakresie zarządzania ryzykiem; 83% uwzględnia w procesie zarządzania ryzykiem kategorie ryzyk środowiskowych i społecznych (w 2013 r. – 65%); 83% prowadzi monitoring ryzyk (w 2013 r. – 65%).

3. Raporty CSR w polskim górnictwie

Przedsiębiorstwa górnicze wykazują znaczące zaangażowanie w działania na rzecz prowadzenia biznesu według zasad zgodnych ze społeczną odpowiedzialnością, a wyrazem tego jest publikacja raportów społecznej odpowiedzialności. Raporty tego typu są już publikowane dobrowolnie – przez KHW S.A. w 2013 r. (raport za lata 2011 i 2012) [www 10]; GK LW Bogdanka za lata 2013 i 2014 [www 11], JSW S.A. za 2013 r. [www 9], KGHM za 2012 r. [www 3], PGNiG od 2007 do 2013 r. [www 13], natomiast KW S.A. na stronie internetowej [www 5] deklaruje, że wszelkie działania firmy realizowane są zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu.

Należy w tym miejscu podkreślić, że raport CSR GK LW Bogdanka za 2013 r. został wyróżniony pod koniec 2014 r. dwiema nagrodami w konkursie Raporty Społeczne 2014 organizowanym przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu, PwC oraz SGS Polska. Ekspertsi uznali go za najlepszy debiut wśród raportów społecznych 2014 oraz dodatkowo został on nagrodzony przez Ministerstwo Gospodarki za prezentację sposobu rozumienia idei CSR w poszczególnych działaniach w sektorze górnictwa, klarowne przedstawienie swojej roli w łańcuchu dostaw oraz wartościowe opisy zarządzania innowacyjnością i aspektami środowiskowymi.

Dwie spółki górnictwa węglowego notowane na Warszawskiej Gieldzie Papierów Wartościowych i znajdujące się na liście RESPECT INDEX to GK LW Bogdanka i JSW S.A. W swoich raportach odnoszą się do różnych kwestii społecznej odpowiedzialności. Skrótkowo zebrano je w tabeli 2.

Tabela 2. Zasadnicze obszary sprawozdań CSR spółek górniczych

Kluczowe obszary CSR	LW Bogdanka	JSW S.A.
1	2	3
Ład organizacyjny	Budujemy wartość, angażując się w proces zrównoważonego rozwoju, który umacnia nasze przewagi konkurencyjne i zyskuje zaufanie wszystkich grup interesariuszy.	Jako lider rynku czujemy się zobowiązani do promowania etyki oraz pragniemy dołączyć do grona czołówki światowej pod względem odpowiedzialności korporacyjnej, przestrzegania praw człowieka i ochrony środowiska.
Prawa człowieka	Doskonalenie działań mających na celu podnoszenie świadomości i edukacji z zakresu BHP w organizacji.	Największą wartością są ludzie. Najcenniejsi są dla nas ci pracownicy, którzy identyfikują się z firmą i jej misją, bo oni najlepiej rozumieją nasz biznes i to oni będą najlepszymi rzecznikami społecznie odpowiedzialnej strategii.
Praktyki z zakresu pracy	Ustrukturyzowane zarządzanie utrzymaniem oraz rozwojem wiedzy i kompetencji zasobów ludzkich w spółce, które długofalowo będzie wspierać realizację jej celów biznesowych. Stworzenie strategicznego modelu współpracy ze związkami zawodowymi opartego na partnerstwie.	

cd. tabeli 2

1	2	3
Środowisko	Wdrażanie długofalowych i skutecznych rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko naturalne. Uzyskanie pozycji lidera w branży wydobywczej w zakresie wdrażania i popularyzacji innowacyjnych rozwiązań wspierających zrównoważony rozwój organizacji.	Nasze zaangażowanie w ochronę środowiska naturalnego, które jest głównym elementem strategii zrównoważonego rozwoju firmy, jest regulowane przez rygorystyczne zasady ujęte w polityce środowiskowej oraz zasady wdrożonego Systemu Zarządzania Środowiskowego według standardu ISO 14001.
Uczciwe praktyki operacyjne	Popularyzacja dobrych praktyk realizowanych przez firmę w celu budowania pozycji lidera w zakresie zrównoważonego rozwoju w branży wydobywczej.	Jako firma społecznie odpowiedzialna opieramy się na stosowaniu przejrzystych praktyk biznesowych oraz budowaniu pozytywnych relacji z grupami interesariuszy, a więc wszystkimi osobami i podmiotami, które firmę tworzą i z którymi nasza firma współdziała.
Zagadnienia konsumenckie	Proaktywne i innowacyjne podejście do zarządzania relacjami.	Odpowiedzialność za środowisko naturalne i otoczenie społeczne jest elementem misji spółki. Nadając szczególne znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu w polityce firmy, dajemy dowód swego przekonania o wadze odpowiedzialnego i etycznego przywództwa opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju.
Zaangażowanie społeczne	Wdrożenie długofalowej strategii zaangażowania społecznego spółki tworzącego wartość dodaną zarówno dla firmy, jak i jej otoczenia. Poszukiwanie źródeł dywersyfikacji jako szansy na przedłużenie niezależnego rozwoju spółki oraz regionu, w którym ona operuje.	Wpływ, jaki nasza działalność ma na społeczeństwo i środowisko, stał się kluczowym elementem oceny efektywności firmy społecznie odpowiedzialnej. Założeniem strategii było uwzględnienie interesów wszystkich stron przy dążeniu do osiągnięcia celów ekonomicznych, podejmowaniu decyzji i działań.

Źródło: Na podstawie [www 9], [www 11].

4. Przyszłość raportowania CSR

15 listopada 2014 r. opublikowano dyrektywę 2014/95/UE zmieniającą dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy. Nowa dyrektywa wymaga odpowiedniego dostosowania polskich przepisów (m.in. Ustawy o rachunkowości). Kraje członkowskie mają czas na wdrożenie przepisów nowej dyrektywy do 6 grudnia 2016 r., a będą one mieć zastosowanie od 1 stycznia 2017 r. Przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 500 osób, tzw. jednostki zainteresowania publicznego (JZP) (ang. *Public Interest Entities*) będą [www 15]:

- zobowiązane do informowania o sprawach środowiskowych, społecznych i pracowniczych, prawach człowieka, zwalczaniu korupcji i nadużyć;

- zobowiązane do opisanego swojego modelu biznesowego, wyników i ryzyka polityk dotyczących powyższych tematów, a także polityki różnorodności w kontekście składu zarządu i rady nadzorczej;
- zachęcane do stosowania uznanych wytycznych dotyczących raportowania, o których była mowa wcześniej.

W krajach UE występuje w chwili obecnej dość duże zróżnicowanie wymogów co do raportowania informacji niefinansowych. Są kraje, takie jak Dania czy Francja, które są w tej kwestii bardzo zaawansowane, ale są też kraje, w którym są niewielkie wymogi, jak np. Polska, Niemcy i Czechy. Stąd postanowienia dyrektywy są wynikiem kompromisu. Dla krajów zaawansowanych będzie to tylko usankcjonowanie krajowych wymogów raportowania, natomiast dla krajów takich jak Polska będzie to wyzwanie i już obowiązkowe wykonanie odpowiedniej sprawozdawczości. Poza tym polskie przedsiębiorstwa będą musiały się zastanowić nad kwestiami strategicznymi, tzn. czy chcą działać w sposób społecznie odpowiedzialny, a jeśli tak, to jakie działania CSR zamierzają prowadzić, bo będzie to miało wpływ na kształt sprawozdawczości. W lepszej sytuacji są te polskie spółki, które już od jakiegoś czasu mają wypracowaną strategię w zakresie CSR i dobrowolnie sporządzają raporty CSR – do nich należą wymieniane już spółki górnicze.

Należy podkreślić, że choć sama sprawozdawczość może stanowić pewne administracyjne obciążenie, to jednak najważniejsze jest promowanie idei prowadzenia działalności biznesowej w sposób społecznie odpowiedzialny.

Podsumowanie

Główne wyzwania dla polskiego biznesu to kwestie społeczne i ekologiczne. Tak wynika z badań przeprowadzonych przez KPMG oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu „Społeczna odpowiedzialność biznesu: fakty a opinie” wśród dużych i średnich firm działających w naszym kraju. 96% przedstawicieli najwyższej kadry kierowniczej, jak i osoby na innych stanowiskach zgadzają się ze stwierdzeniem, że biznes powinien tak prowadzić swoją działalność, aby odpowiadał na wyzwania społeczne i ekologiczne. Wśród zadań z zakresu zrównoważonego rozwoju za najważniejsze, z punktu widzenia ich firmy, badani uznali ochronę środowiska naturalnego, wsparcie w rozwoju społeczności lokalnych, a także kwestie nauki i edukacji. Aż 77% badanych zgodziło się z twierdzeniem, że działanie zgodnie z koncepcją CSR pozytywnie wpływa na wyniki finansowe. Takie przekonanie nieznacznie rzadziej wyrazili członkowie najwyższej kadry

kierowniczej (73% wskazań) niż pozostali pracownicy (81%). Najczęściej wskazywaną korzyścią z prowadzenia działalności zgodnie z koncepcją CSR jest poprawa wizerunku firmy na rynku (52%) [www 15].

Przedstawiona w artykule problematyka implementacji i raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju ma kluczowe znaczenie dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce. Realizacja celów i założeń trzech głównych filarów zrównoważonego rozwoju w górnictwie, tj.: wzrostu ekonomicznego, ochrony środowiska oraz odpowiedzialności społecznej wymaga wielokierunkowych działań w zakresie naukowym i praktycznym. W pracy zaakcentowano aktualne trendy w zakresie tworzenia i publikowania raportów społecznej odpowiedzialności w górnictwie na podstawie wytycznych GRI (*Global Reporting Initiative*). Należy podkreślić, że przedsiębiorstwa górnicze wykazują się wysokim zaangażowaniem w prowadzenie biznesu zgodnie z zasadami społecznej odpowiedzialności, co potwierdza fakt dobrowolnej publikacji przez pięć spółek sektora wydobywczego raportów CSR oraz obszernych informacji z tego zakresu przez jedną spółkę górnictwą. Dwa prestiżowe wyróżnienia dla raportów CSR GK LW Bogdanka są tego potwierdzeniem. Co ważne, spółki te już są przygotowane na wprowadzenie obowiązkowej sprawozdawczości CSR.

Implementacja zasad CSR i ich raportowanie pomaga w zwiększeniu atrakcyjności przedsiębiorstw dla akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców. Odzwierciedleniem tych tendencji jest RESPECT Index utworzony na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zakwalifikowanie się do RESPECT Index jest potwierdzeniem, że rynek pozytywnie ocenia realizowane przez spółkę działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności. Podanie się takiej weryfikacji jest dowodem na transparentność i rzetelność w relacjach z kluczowymi interesariuszami. Przedsiębiorstwa górnicze mają swoich przedstawicieli wśród 24 spółek zaklasyfikowanych do tej grupy, co jednoznacznie wskazuje, że strategiczny sektor gospodarki w Polsce, jakim jest górnictwo węgla kamiennego, jest przemysłem prowadzącym działalność odpowiedzialną społecznie.

Literatura

Ballou B., Heitger D., Landes Ch. (2006), *The Future of Corporate Sustainability Reporting: A Rapidly Growing Assurance Opportunity*, <http://referensi.dosen.narotama.ac.id/files/2012/01/The-Future-of-Corporate-sustainability.pdf>.

Bluszcz A., Kijewska A. (2014), *W kierunku społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw górniczych*, „Przegląd Górniczy”, nr 70(4).

- Freeman R.E. (2010), *Strategic Management. A Stakeholder Approach*, Cambridge University Press.
- Gherghina S.C., Vintilă G., Dobrescu D. (2015), *An Empirical Research on the Relationship between Corporate Social Responsibility Ratings and U.S. Listed Companies' Value*, „Journal of Economics Studies and Research”, <http://www.ibimapublishing.com/journals/JESR/jesr.html>.
- Hąbek P. (2014), *Evaluation of Sustainability Reporting Practices in Poland*, Springer „Quality & Quantity”, No. 48.
- Hąbek P. (2012), *Sustainability Report. Disclosure the Impact of Business on Society and the Environment*, „Zeszyty Naukowe Akademii Morskiej w Szczecinie”, nr 31(103).
- Konieczna R., Kulczycka J. (2012), *Znaczenie CSR w przedsiębiorstwach sektora górniczego w Polsce*, „Przegląd Górniczy”, nr 68(3).
- Mossakowska T., Wasilewski M. (2011), *Czy górnictwo jest w stanie przyjąć paradygmat zarządzania jakim jest CSR?*, „Przegląd Górniczy”, nr 10.
- Ogrodnik R. (2011), *Korzyści wynikające z implementacji zasad społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw*, „Przegląd Górniczy”, nr 9.
- Palazzi M., Starcher G. (1997, rev. 2006), *Corporate Social Responsibility and Business Success*, <http://web.archive.org/web/20020425104753/http://www.ebbf.org/csrwrld.htm>.
- Ustawa o rachunkowości z 29 września 1994. Dz.U. 1994, nr 121, poz. 591 z późn. zm. wraz z nowelizacją z 9 listopada 2000 r. Dz.U. 2000, nr 113, poz. 1186.
- [www 1] Dziawgo D., *Zrównoważony rozwój a relacje inwestorskie*, <http://e-czytelnia.abrys.pl/index.php?mod=tekst&id=11526> (dostęp: 3.08.2014).
- [www 2] *Green Paper for Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility*, COM (2001) 366 final, Brussels 2001, europa.eu/rapid/press-release_DOC-01-9_en.pdf (dostęp: 3.08.2015).
- [www 3] <http://2012.raportcsr.kghm.pl/pl/> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 4] http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/8196,sprawozdanie_zarzadu_z_dzialalnosci_w_spolkach_kapitalowych.html (dostęp: 3.08.2015).
- [www 5] http://kwsa.pl/o_firmie/kwsa_srodowisko (dostęp: 3.08.2015).
- [www 6] <http://www.csrinfo.org/pl/wiadomosci/4796-24-spolek-w-indeksie-spolek-odpowiedzialnych-na-5-lecie-respect-index> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 7] <http://www.dnvba.com/pl/Baza-wiedzy/Nowosci-i-artyku%C5%82y/Pages/Duze-przedsiębiorstwa-w-Unii-Europejskiej-beda-musialy-raportowac-w-zakresie-zrownowazonego-rozwoju.aspx> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 8] <http://www.forbes.pl/artykuly/sekcje/baza-wiedzy-csr/raportowanie-csr---wska-zniki-gri,3884,1#> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 9] <http://www.jsw.pl/raport-csr/csr/> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 10] http://www.khw.pl/firma/raport_csr_2013.html (dostęp: 3.08.2015).

- [www 11] http://www.lw.com.pl/pl,2,s429,raport_opublikowany_w_2015.html (dostęp: 3.08.2015).
- [www 12] http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/indeksy_csr_na_swiecie (dostęp: 3.08.2015).
- [www 13] <http://www.pgnig.pl/dzialania-spoleczne> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 14] <https://www.globalreporting.org> (dostęp: 3.08.2015).
- [www 15] *Raport: Odpowiedzialny biznes w Polsce 2014. Forum odpowiedzialnego biznesu.* http://odpowiedzialnybiznes.pl/wp-content/uploads/2015/04/Raport-Odpowiedzialny-biznes-w-Polsce-2014.-Dobre-praktyki_Forum_Odpowiedzialnego_Biznesu.pdf (dostęp: 3.08.2015).

DIRECTIONS OF CHANGES IN THE REPORTING OF MINING COMPANIES

Summary: The article discusses the essence of corporate social responsibility (CSR) and the degree of participation mining companies in this idea. The methods, standards and guidelines of CSR reporting are presented, including GRI (Global Reporting Initiative). An assessment of the involvement of Polish mining companies in CSR reporting is made. Analyses are based on published reports of social responsibility. RESPECT Index as an index of socially responsible companies is presented. Also reference is made to the most recent EU Directive introducing soon an obligation to report non-financial information by large companies.

Keywords: mining, CSR, CSR reports, RESPECT Index.